శకుంతల విధికి ఎవరు కర్తలు

(తెలుగు స్వతంత్ర - 1949 ఏప్రిల్ సంచిక)

రాముడికింకా పద్దెనిమిదేళ్ళు నిండలేదు. బి.ఎ. చదువుతున్నాడు. మంచి తెలివితేటలు, చురుకుదనం కలవాడు. ఇతరులనేకులు అలాంటివారు తెలివిపరులు లేకపోలేదు. కాని తేడా ఏమంటే వీడికి వాళ్ళంటే గిట్టదు. అది అమాయకం కూడా కాదు. వాడి క్లాసు పిల్లల్లో కొందరు చిన్న తరగతుల నుండి తనతోనే చదువుతూ వచ్చినవాళ్ళు వాళ్ళంతా ఒక గూడుపుఠాణి. ఇతరులతో-అంటే కాస్త చదువులో వెనుకబడ్డ వాళ్ళతో-మాట్లాడాలంటే వాళ్ళకు విసుగు, ధీమా. రాముడి వెంట ఎల్లప్పుడూ తక్కువ మార్కుల కుర్రాళ్ళు కొందరు తిరుగుతూ వుంటారు. పరీక్షలలో వీళ్ళచేత చదివించి ప్యాసు చేయించడం కొంత రాముడి భారమే. పైగా సమ్మెల్లోనూ యితర పోట్లాటల్లోనూ వీళ్ళతోపాటే వుంటాడు రాముడు.

"ఆరునెల్ల సావాసంతో... " అన్నట్లు వాళ్ళ గుణాలు వీడికి, వీడి గుణాలు వాళ్ళకు కొన్నికొన్ని అబ్బినాయి. ఇప్పుడు వాళ్ళు కేవలం ఒక తరగతి విద్యార్థులు స్నేహితులే కాదు. వాళ్ళదో చిన్న సంఘం. సమాజం, దానిలోని అన్యాయం అవినీతిని సహింపలేకపోవటం దాన్ని అంతమొందించాలన్న దీక్ష నానాటికీ పెరిగిపోతున్నవి. ఇంకా పైకి వెళ్ళుతున్నారు. ప్రభుత్వాలు, ప్రభుత్వ చట్టాలు, వాటి విమర్శనలు యివి కూడా బయలుదేరినవి.

రాముడి తండ్రి వాడిలోని యీ లక్షణాలన్నింటిని ఒక కంట కనిపెడుతూనే ఉన్నాడు. 'నీ సాటివాళ్ళతో వుండక యీ అల్లరి మూకేమిటిరా,' అని రెండుమూడుసార్లు మందలించాడు గూడా. తండ్రి మాటలకు తల్లి తాళం వేస్తూనే వచ్చింది. తండ్రి దగ్గర నిర్భయంగా మాట్లాడే అలవాటు రాముడి కెందువల్లనో కలగనే లేదు. అందుకని తీరికగా వున్నప్పుడు చూచి తల్లికి తన భావాలను గూర్చి భోదిస్తూ వుంటాడు. కాని అవేవీ ఆమె తల కెక్కేవిగా కనిపించటల్లేదు.

ఇలా జరుగుతూనే ఉన్నది. దీనిని గురించి ఎవరికీ ఎక్కువ బాధగా లేదు. ఎందువల్లనంటే ఎవరివి ఏ భావనలైనా ఇంట్లో ఏ కీచులాటలూ లేకుండా వెళ్ళిపోతున్నది. భావనలు భావనలు గానే వున్నాయి గాని, ఆచరణాన్వితం కావట్లేదు.

కాస్తోకూస్తో వున్న వాళ్ళబ్బాయి, బి.ఏ చదువుతున్నాడంటే ఏ పిల్ల తండ్రికైనా ఆశ రగుల్తుంది. తన కూతురెంత మోటు పిల్లయినా, చదువుకోనిదయినా, అనాకారయినా, వరుడు మాత్రం సలక్షణ సంపన్నుడుగా వుండాలని ప్రతి సామాన్యజనకుని, కుతూహలము. నిజానికి గృహస్థాశ్రమ స్వీకారానికి యీ బాహ్య లక్షణాలన్నీ అవసరాలు కాజాలవు కదా!

ఐతే శకుంతల అలాంటిది కాదు. రాముడి బళ్లోనే ఫోర్తు ఫారం దాకా చదివింది. రాముడికీ శకుంతలకూ చెప్పుకోదగ్గ పరిచయం లేకపోయినా ఒకరినొకరు యెరుగుదురు. రాముడి తెలివితేటలకు, అంతకంటె ఎక్కువగా తన విద్యను వెనుకబడినవారి సహాయానికి వినియోగించే అతని విశాలభావాలకు ఆమె గౌరవమిచ్చింది. శకుంతలలోని నిరాడంబరత, కలుపుగోలుతనము, ప్రవర్తనలోని నమ్రత రాముడికి విశేషంగా నచ్చినవి.

శకుంతల తండ్రి నాలుగురాళ్ళు పోగుచేసి దాదాపు జీవితంలోని ఆఖరుదశకు చేరుకుంటున్నాడు. కూతురు వివాహమై ఆయనకు చింతలేదు కాని త్వరగా చేసి వెయ్యాలని కుతూహలంగా మాత్రం వున్నది. కాబట్టే రాముడి తండ్రి వద్దకు వచ్చి బేరం పెట్టాడు. మూడు వేల కట్నం యితర లాంఛనాలు జరిపేటట్లుగా ఒప్పించి ఒప్పుకున్నాడు. రాముడితండ్రి, కొడుకు బి.ఏ. పూర్తి అయిందాక ఆగమని అని చూచాడు. కాని సగం మనస్సుతో చెప్పినమాట కాబట్టి ఎదుటి పక్షం వీల్లేదనగానే వూరుకున్నాడు. రాముడి తల్లి ముసలమ్మలు కూడా పెళ్ళే చూడని వారి వలె తాము బ్రతికుండగానే పెళ్ళి జరగాలని ఒత్తిడి చేశారు. ఆ నెలలోనే పెళ్ళి లగ్నం నిశ్చయమైంది.

రాముడి కిదంతా కలగా ఉన్నది. తన పెండ్లి విషయమెప్పుడూ ఆలోచించుకోలేదు. అవును, పద్దెనిమిదేళ్ళవాడికి ఏమి తొందర? కాని తన యింటి వాళ్ళందరికీ తొందరగానే వుంది. ఇప్పుడు ఆలోచించుకునే వ్యవధి లేదు. పెండ్లేమిటని ప్రారంభించాడు. దాన్ని తల్లిదండ్రులు కుంటిసాకని చులకనగా తీసివేశారు. 'మనక్కావలసినప్పుడు పిల్లలు తయారుగా దొరుకుతారా' అని ముసలమ్మ సమాధానపరిచింది. పరీక్షలు పూర్తికానియ్యమన్నాడు. అలా అయిన తరువాతనే కార్యం చేసుకుందువుగాని, అన్నారు. జీవితమార్గమే నాకింకా నిర్ణయం

కాలేదన్నాడు. జీవితంలో పెండ్లి ఒక తప్పని అంశమన్నారు. అది తన మార్గానికాటంకం కాజాలదన్నారు. వీళ్ళతో గెలవలేమని స్నేహితుల్ని అడిగాడు. చేసుకోమనే చెప్పారు. లోకసంప్రదాయంగా, కట్నం గురించి కూడా చర్చ వచ్చింది. ఊరికే వచ్చే డబ్బును ఉత్తమంగా వినియోగించవచ్చునన్నారు. సమస్య తేలిపోయింది. పెండ్లి చేసుకోవటమే భావ్యమయింది. పెండ్లికూతురు యిష్టం కూడా కావాలన్నారు. అదీ సులభంగానే లభించింది.

పెళ్ళి మహా వైభవంగా జరిగింది. అందరూ ఆశీర్వదించారు. అభినందించారు. అందుకు బదులుగా అల్పాహారాలారగించారు. కట్నాలు, చదివింపులు ప్రత్యేక బహుమతులు వధూవరుల పైన కురిసి పడినయి. పెళ్ళితోపాటే కార్యం గూడా జరుపబడ్డది.

బి.ఏ మొదటి ఏటి పరీక్షలో రాముడు ప్యాసయ్యాడు. కాని వెనుకటి వలె మార్కులు రాలేదు. పై తరగతికి వెళ్ళాడు. మామూలుగానే చదువు ప్రారంభించాడు. అప్పటికి శకుంతలకు నెలతప్పి అయిదు మాసాలయింది.

కాలేజి తెరచి నెలరోజులు కాలేదు. సంస్థాన విద్యార్థి సంఘ తీర్మానం రాముడి చేతికందింది. "నిజాం నిరంకుశత్వాన్ని వ్యతిరేకించి జరిపే యీ మహాపోరాటంలో విద్యార్థుల వంతేమంటే నాయకుల ఆదేశానుసారం పాఠశాలలను బహిష్కరించి సత్యాగ్రహోద్యమంలో వీరోచితంగా పాల్గొనాలి." రాముడు విద్యార్థి కాబట్టి యీ చరిత్రార్జిత భీషణ సంగ్రామంలో తన పాత్ర నిర్దేశింపబడిన రీతిగా నిర్వహించి తీరాలి. ఈ ఆలోచనలో అప్పటి ప్రచండ వాతావరణంలో తానొక విద్యార్థి మాత్రమే గాక ఒక నిండు చూలాలి భర్తనన్న మాట మనసుకు పట్టనేలేదు. అందుకు కారణం రాముడిలో ఈ రెండు దశలు అసహజంగా మిశ్రమం చెందటమేనేమో!

పోలీసులానాడు అరెస్టు చేసిన వాళ్ళలో రాముడున్నాడన్న వార్త వినేసరికి యింటిల్లిపాది గుభేలుమన్నారు. శకుంతల మూర్ఛపోయింది. తండ్రికి దుఃఖము కన్న ఎక్కువ ఆగ్రహం కలిగింది. తల్లి విధివ్రాతను దూషించుకొన్నది.

శకుంతల ఆరోగ్యంగా మళ్ళా కుదుటపడనే లేదు. పదిహేనేండ్లు నిండని పసిప్రాయంలో గర్భవతి కూడాను. ఆమెకు ప్రసవకాలం సమీపించింది.

శుష్కించిన శరీరంలోంచి ఏమి బయటపడాలో పడింది. ఆ సంసారానికి పెద్దలనుకోబడే వాళ్ళంతా అంతమాత్రానికే వెఱ్ఱి ఆనందం వెలిబుచ్చారు. కాని ఆ సంతోషం ఎంతో కాలం వుండలేదు.

జైలులో రాముడికి పాప పుట్టిందన్న లేఖ. పోయిందన్న తంతి ఒకేసారి ముట్టినవి. రాముడికి సంతోషం, దుఃఖం రెండూ కలుగలేదు. అతని మనస్తత్వమే మారినట్లుంది.

శకుంతల రాముడికి ఒకటి రెండు ఉత్తరాలు వ్రాసింది. ఆ పని అత్తగారికి, ముసలమ్మలకు కినుక కలిగించింది. అంతలో ఆ యింట్లో మరో అధ్యాయం మొదలయింది. ఇప్పుడు శకుంతల యిదివరకు లాంటి సౌకర్యాలు లేవు. చెడిపోయిన శరీరానికి మందులు గూడ సరిగా యిప్పించబడటం లేదు. ఆమె కాగితం కలం ముట్టరాదు. ఇంట్లో పనిమనిషి తొలగించబడింది. పుట్టింట్లో గారాబంగా పెరిగిందవటం చేత శకుంతల యీ క్రొత్త తాకిళ్ళకు సర్దుకోలేక పోయింది. ఈ పరిస్థితి యింటి పెద్దల ఆక్రోశాన్ని అధికం చేసింది. ప్రొద్దంతా వాకిట్లో నిలబడి చూడడంతోనే సరిపోతుందని యిలాంటివి కూడా బయలుదేరినాయి. పరాయి ముఖంలో అంతరాల నెరుగజాలని లేత చిగురును అగ్నితో కాపితే ఏమవుతుంది? పైగా శకుంతలకు మనస్సు విప్పి చెప్పుకునే దిక్కు లేకపోయింది. రోజులుగడచిన కొద్దీ భరించటం కష్టమైపోతున్నది. ఏ నుయ్యో గొయ్యో చూచుకోక తప్పదనుకున్నది.

భగవంతుని స్తుతింపు వింటూంటే అంత దయాళుడనిపిస్తుంది. కాని చేసేవన్నీ ఏడిపించే చేతలే. కొంతమందికి మరీ నిష్కారణంగా ఏ తప్పు లేకుండానే మితిమీరిన ఘోరాలు చేస్తారు. అందులో ఆయనకు ఆనందం కలుగుతుందో, ఏ ఆశయం సిద్ధిస్తుందో అర్థం కాదు.

శకుంతలకు అత్తగారింట్లో జరుగుతున్న అన్యాయానికి భగవంతుడు వంత వేశాడు. అంతేకాదు. ఆమె కష్టాలను యినుమడించి ఆ సంసారాన్ని చిందరవందర చేశాడు. ఒకనాడు తెల్లవారేసరికి పోలీసులు బావిలో పడి ప్రాణం విడిచిన శకుంతల కళేబరాన్ని రాముడింటికి తీసుకువచ్చారు. అంతా విస్తుపోయి చూచారు! యింట్లో వాళ్ళ హృదయం కరిగిపోయింది. కాని అనుకోకుండా

విడుదలయిన రాముడే ఆ సమయానికి యింటికి రాకపోతే ఆ దృశ్యమంత భీషణంగా వుండేది కాదు. భార్యపై బడి పసిబిడ్డలాగా వాపోయాడు. ఓదార్చేందుకెవరికీ సాహసం చాలలేదు. తనప్రియురాల్నెందుకలా చేశారనీ తల్లిదండ్రుల కాళ్ళమీద పడి వలవల ఏడిచాడు. తన జీవితమంతా ఆ క్షణంలో యిమిడిపోయింది. ఇంత ఘోరపరిస్థితి నెదుర్కొనేస్థితిలో లేకపోవడమే కాక, ఒక వ్యక్తికి యింత కటిక అన్యాయం. యింత భీకర ప్రళయం ఎదురు రాగలదని వూహించుకోనైనా లేదు. ఏమనుకుంటే ఏమి లాభం? కనుమూసి తెరచేంతలో రాముడికి వందయేళ్ళ వయస్సు వచ్చినట్లయింది.

శ్మశాన వాటికలో రాముడొక్కడే కూర్చుని యేదో ఆలోచిస్తున్నాడు. అంతలోనే ఇద్దరు మిత్రులు వచ్చి యింటికి రమ్మని బతిమాలారు. ఎంతకు వినకపోవటం చూచి ఇంకా ఇతరులను పోగుచేసుకొద్దామని వెళ్ళారు. తిరిగి వచ్చేసరికి రాముడు లేడు. ఎక్కడికి వెళ్ళాడో?

మరునాడు పత్రికలు శకుంతల మరణానికి, రాముడి దుస్థితికి సానుభూతి తెలుపుతూ విద్యార్థి సంఘం చేసిన తీర్మానాన్ని ప్రకటించాయి.